7/4272

ÇOK ACELE ve SÜRELİ

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI : KDD.S.Ö.1.01/6549
KONU : Yazılı Soru Önergesi

28.../12/2004
28 ARALIK 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06.12.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-8316 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen, İstanbul Milletvekili Emin ŞİRİN'e ait 7/4272 ve Karaman Milletvekili Mevlüt AKGÜN'e ait 7/4273 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sami GÜÇLÜ
Bakan

EKLER :
EK –1 : Görüş 7/4272 (1 adet – 4 sayfa)
EK –2 : Görüş 7/4273 (1 adet – 1 sayfa)

7/4272

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : **Emin ŞİRİN**
İstanbul Milletvekili
Önerge No : **7/4272**

06.03.2002 tarihli Türk Gıda Kodeksi-Enerji İçecekleri Tebliği'nin (Tebliğ No: 2002/24) "ürün özellikleri" başlıklı 5. maddesinde:
Madde 5- Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin özellikleri aşağıda verilmiştir:
a-Enerji içeceklerinin karbonhidratlardan sağlanan enerji deregi 100 ml'de 45 kcal'den az olmamalıdır.
b-Enerji içecekleri özel beslenme amaçlı gıdalar kapsamında değerlendirilemez,
c-Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin kafein miktarı 150 mg/L'den fazla olmamalıdır.
d-Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin bileşiminde:
-İnositol 100 mg/L
-Glukoronolakton 20 mg/L
-Taurin 800 mg/L
den fazla olmamalıdır, hükümleri yer almaktayken, bu Tebliğde yer alan ürün bileşim oranları değiştirilmek istenmiş ve bu konuda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürü Nihat Pakdil, Tarım Bakanlığı Hukuk Müşavirliğine konuyla ilgili olarak bir yazı göndermiştir. Nihat Pakdil, Hukuk Müşavirliğine gönderdiği, 23.02.2004 tarih, 250.10.05.10/G6/2-412 sayılı yazıda:

"Türk Gıda Kodeksi-Enerji İçecekleri Tebliği (Tebliğ No: 2002/26) 06.03.2002 tarih ve 24687 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bilindiği üzere söz konusu TGK-Enerji İçecekleri Tebliği ile ilgili olarak S.O.E. Gıda Ürünleri Sanayii Ticaret Limited Şirketi tarafından tebliğin iptali ve yürütülmesinin durdurulması talebi ile açılan bir dizi dava bulunmaktadır. Bakanlığımız tarafından söz konusu Tebliğin savunması verilen bu davalardan birinin sonucu olarak; Bakanlığımız aleyhine açılan davada Danıştay 10. Dairesince yürütmenin durdurulması isteminin reddi yolunda verilen 10.10.2002 tarih ve E.2002/1638 sayılı kararın kaldırılması istemiyle davacı vekili tarafından yapılan itiraz Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nca 27.12.2002 tarih ve Y.D.İtiraz No: 2002/945 sayılı kararla itirazın reddine karar verilmiştir. Aynı davayla ilgili olarak, aynı davacı tarafından ilgili mahkemeye yapılan 14.10.2003 tarihli itiraz için tarafımızca Müşavirliğinize bir savunma daha gönderilmiştir.

Ancak, makamın bu Tebliğin değiştirilmesi ile ilgili emri üzerine 2002/24 sayılı Tebliğden farklı kriterleri içeren yeni bir TGK-Enerji İçecekleri Tebliği hazırlanması istenmiştir. Bu doğrultuda hazırlanan ve ek'te bir örneği görülen tebliğ taslağı yükseltilmiş limitleri içermektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu kararının kanun hükmünde olması ve ayrıca bu konuda uluslararası mevzuat ve dayanak bulunmaması, bu aşamada yeni bir uygulamaya gidilmesinde tereddütler oluşturmaktadır.

Bu nedenle, Enerji İçecekleri Tebliği'nde değişiklik yapılmasının uygun olup olmayacağı hususundaki görüşlerinizin ivedilikle Genel Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda gereğini arz ederim" ifadesini kullanmıştır.

Koruma Kontrol Genel Müdürü Nihat Pakdil'in, Tarım Bakanlığı Hukuk Müşavirliğine gönderdiği bu mektuba ve Danıştay'ın reddine rağmen 09.03.2004 tarihinde, yeni bir Türk Gıda Kodeksi Enerji İçecekleri Tebliği yayınlanmış (Tebliğ No: 2004/11) ve bu Tebliğin "ürün özellikleri" başlıklı 5 maddesinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır:
Madde 5-
c-Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin kafein miktarı 350 mg/L'den fazla olmamalıdır,
d-Bu Tebliğ kapsamında yer alan enerji içeceklerinin bileşiminde:
-İnositol 200 mg/L
-Glukoronolakton 2500 mg/L
-Taurin 4000 mg/L
den fazla olmamalıdır.

SORU 1) Tarım Bakanlığı Koruma Kontrol Genel Müdürü Nihat Pakdil'in, Tarım Bakanlığı Hukuk Müşavirliğine gönderdiği yazıya, Hukuk Müşaviri Vekili Ahmet Soylu aşağıdaki cevabı vermiştir:

"... Yargıya intikal etmiş ve davasının halen derdest olduğu, ilk derece mahkeme kararının davacı aleyhine sonuçlanmış olduğu dikkate alındığında, davacı tarafından temyiz aşamasında olan davada feragat edildiğine dair bir karar getirilmediği takdirde yapılacak düzenlemenin, anılan davanın sonucunu idare aleyhine menfi yönde etkileyeceği davacı lehine hak doğuracak neticeler tevlit edebileceği ve idarenin aleyhine tazminata yönelik gelişmelere sebep olabileceği düşünülmektedir"

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun yukarıda açıklaması yapılan konuyla ilgili olarak verdiği "red" kararı olmasına, Koruma Kontrol Genel Müdürü Nihat Pakdil ve Hukuk Müşaviri Vekili Ahmet Soylu'nun yazılarına rağmen, Türk Gıda Kodeksi-Enerji İçecekleri Tebliğinin 5. maddesinde yer alan ürün bileşim oranları neye istinaden değiştirilmiştir? Tebliğin çıkarılması neden aceleye getirilmiş, mahkeme kararlarının kesinleşmesi beklenilmemiştir?

CEVAP 1) Enerji içeceği bileşimindeki yararlanılabilir karbonhidrat içeriği nedeniyle insan vücuduna enerji sağlayan, kafein gibi uyarıcı etkili, inositol, glukoronolakton, taurin gibi fonksiyonel maddeler yanında vitamin, mineral ve mate, guarana gibi çeşitli bitki ekstraktlarını içerebilen bir içecektir. Bu içeceklerdeki "Enerji içeceği" ifadesi yalnızca ürün içeriğindeki yararlanılabilir karbonhidrat içeriğinden değil, bileşimindeki enerjiye benzer bir etki yaratan kafein, kamitin ve taurin gibi enerji stimülantlarından da kaynaklanmakta ve aynı beyan nedeniyle toplumun geniş bir kesimi tarafından tüketilebilmektedir.

Enerji içecekleri ile ilgili dünyada uygulanan mevzuat incelendiği zaman her ülkenin farklı bir yaklaşımda olduğu görülmektedir. Kodeks Alimentarius Komitesi tarafından Özel Beslenme ve Diyet Amaçlı Gıdalar ile ilgili 2001 yılında Berlin'de yapılmış olan 23'üncü oturum raporunda enerji içeceklerinin insan sağlığı üzerindeki muhtemel olumsuz etkileri üye ülkeler tarafından dile getirilmiştir. Söz konusu Komite tarafından enerji içecekleri ile ilgili kriterler, ülkelerin kendi inisiyatiflerine bırakılmıştır.

Bakanlığımızın Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü tarafından hazırlanan raporun ardından Sağlık Bakanlığı ile konsensusa varılarak yeni bir düzenleme yapılması uygun görülmüştür.

SORU 2) 06.03.2002 tarih, 2002/24 sayılı Tebliğ'deki bileşim oranlarının tespiti, bilindiği kadarıyla Bakanlığınız nezdinde oluşturulmuş bir "Bilimsel heyetin" raporuna dayandırılmıştır. Bu bilimsel heyette kimler bulunmaktaydı, raporun ana hatları neydi? Bileşim oranları 09.03.2004 tarihli, 2004/11 sayılı Tebliğ ile değiştirilirken sözü edilen bilimsel heyetin bulguları irdelendi mi? Aynı heyetten tekrar görüş alındı mı?

SORU 3) Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nin F.Toksikoloji Ana Bilim Dalı Başkanı'nın 18.02.2004 tarihli mütalaasında, söz konusu Tebliğdeki bilimsel kimlikli tüm üyelerin, içeceklerin içinde bulunan madde limitlerinin yükseltilmemesi konusunda bir görüş birliğinde oldukları, Tarım Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı tarafından, "enerji içecekleri içerisinde bulunan madde limitlerinin yükseltilerek yeni bir tebliğ taslağı hazırlanması ve görüşe sunulması düşündürücüdür ve ülke ve kurumları açısından da yıpratıcı olacaktır" şeklinde açıklama yaptıkları dikkate alındığında, tebliğ değişikliği hangi bilimsel görüşe dayanarak çıkartılmıştır?

CEVAP 2-3) 6 Mart 2002 tarih ve 24687 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Enerji İçecekleri Tebliği Avrupa Birliği Gıda Bilimsel Komisyonu tarafından hazırlanan enerji içecekleri bileşenlerinden kafein, taurin, glukuronolakton hakkında görüş bildiren 21 Ocak 1999 tarihli raporu dikkate alınarak hazırlanmış olup, bu konuda ülkemiz bilim adamlarına ait herhangi bir bilimsel çalışma bulunmamaktadır. Tebliğ çalışmalarında Bakanlığımızın Özel Beslenme Amaçlı Gıdalar Danışma Komitesinin katkıları olmuştur. Bu Komitede ilgili kuruluşlar ve üniversiteler bulunmaktadır.

09.03.2004 tarihinde yayımlanan Enerji İçecekleri tebliğ çalışmasında Tebliğin bilimsel yönü ile ilgili çalışmalar Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmüştür. Sağlık Bakanlığı konu ile ilgili üniversitelerin görüşlerine başvurmuştur.

Söz konusu Tebliğ ile ilgili TÜBİTAK ve Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Beslenme ve Metabolizma Ana Bilim Dalı ile bazı kamu kurum ve kuruluşları uygun görüş vermiş; Tebliğ, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı tarafından müştereken Resmi Gazete'de yayımı sağlanmıştır.

SORU 4) Tebliğ'de yer alan oranlarla ilgili olarak Sağlık Bakanlığı'ndan alınan görüşün detayları nelerdir? Bu görüş, hangi tarihte, hangi sayıyla verilmiştir?

CEVAP 4) Tebliğin yayımlandığı tarihte 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararname geçerli olduğundan Türk Gıda Kodeksi ve ilgili tebliğlerin Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığı tarafından ortak yayımlanmıştır. Tebliğin yayımlandığı Resmi Gazete'de "Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığından" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca ilgili tebliğ yayımlanmadan önce Sağlık Bakanlığına gönderilmiş ve onaylanması sağlanmıştır.

SORU 5) Bileşim oranlarının yükseltilmesi nedeniyle oluşacak herhangi bir sağlık probleminde sorumlu kim olacaktır?

CEVAP 5) Sağlık Bakanlığı Enerji İçecekleri ile ilgili yapılan son düzenlemeyi uygun bulmuş ve onaylamıştır.

SORU 6) 18 Kasım 2004 tarihli Referans Gazetesi'nde yer alan bir haberde, bir enerji içeceği firması olan Tiger Shot'un Türkiye Temsilcisi Birol Cebecioğlu, "Sporcu içeceği mineral içerikli. Ancak enerji içeceği bir çeşit uyarıcı. Aktivite sırasında içilmesi vücut ısısını aniden arttırarak sorunlara neden olabiliyor. Ayrıca yüklü 350 mg'a kadar kafein içeren bu içeceklerin günde iki kutudan fazla tüketilmemesi gerekiyor" uyarısı yer almıştır. Firmanın temsilcisinin uyarısı, bu ürünü kullananlara hatırlatılmakta mıdır? Bu ürünlerin günde bir taneden fazla kullanılmaması nasıl temin edilmektedir?

CEVAP 6) Enerji içecekleri Tebliğinin Ambalajlama ve Etiketleme - İşaretleme başlıklı 6 cı maddesinde yer alan aşağıdaki kurallar getirilmektedir.
"Madde 6- Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Etiketleme bölümüne ilaveten;
a) Enerji içeceklerinin etiketinde, besin öğesi tablosu yer almalıdır,
b) Enerji içeceklerin etiketinde kafein miktarı litrede miligram olarak yer almalıdır.
c) Kafein miktarı İSO mg/L den fazla olan ürünlerde, etiket üzerinde farklı ve dikkat çekici renkte ve büyüklükte "Yüksek miktarda kafein içerir." ifadesi yer almalıdır.
d)Bu Tebliğ kapsamındaki ürünlerin etiketinde uyarı başlığı altında, tüketici tarafından kolaylıkla görülebilecek şekilde farklı ve dikkat çekici renkte ve büyüklükte şu ifadeler yer almalıdır;

"Alkol ile karıştırılarak veya beraber tüketilmemelidir."
"Çocuklar, 18 yaş altı kişiler, gebe ve emzikli kadınlar ile yaşlı kişiler için tavsiye edilmez."
"Diabetikler, yüksek tansiyonu olanlar, metaboük hastalığı olanlar, böbrek yetmezliği olanlar ile kafeine hassas kişiler için tavsiye edilmez."
"Sporcu içeceği değildir, yoğun fiziksel aktîvite sırasında veya sonrasında tüketilmemelidir."

e) Etiket üzerinde ürün adı ile aynı yüzde, farklı ve dikkat çekici renkte ve büyüklükte "Günlük 500 ml'den fazla tüketilmesi tavsiye edilmez.." ifadesi yer almalıdır.
f) Bilimsel gelişmeler ışığında, yukarıda belirtilen uyarılar genişletilebilir."

SORU 7) 09.03.2004 tarihli, enerji içeceklerinin bileşimindeki inositol, glukoronolakton, taurin miktarlarının arttırılması hangi özel şirketin talebi üzerine yapılmıştır?

CEVAP 7) Yapılan çalışmalarda herhangi bir özel kişiliğin şahsi menfaatleri gözetilmemektedir.